

TÜRKİYE İLAÇ ENDÜSTRİSİNİN VİZYONU VE SORUNLARI

Turgut TOKGÖZ
İlaç Endüstrisi İşverenleri Sendikası
(İEİS) Genel Sekreteri

İlaç endüstrimizi değerlendirirken, iki ayrı yön olduğunu görmekteyiz; endüstrinin vizyonu ve sahip olduğu potansiyel umut verirken, fiyatlandırma politikalarının yarattığı sorunlar sürdürülebilirliğini tehdit ediyor.

Endüstrimiz sahip olduğu ileri teknoloji, kaliteli insan gücü, uzun yıllara dayanan üretim kültüründen güç alarak küreselleşmeyi hedef olarak belirlemiştir. Küresel bir oyuncu olması için gerekli stratejik destek sağlanırsa, endüstrimiz; global bir üretim merkezi konumunda, sadece iç pazara değil dış pazara da ürün sunarak yüksek ihracat yapabilen, uluslararası standartlardaki yüksek teknolojisini Ar-Ge ile bütünleştirmiş bir yapıya kavuşabilir.

Ancak diğer taraftan endüstrimizin sıkıntılı bir dönemden geçtiği ve sürdürülebilirliği konusunda tıkanma noktasına geldiği de açıkça görülmektedir. Endüstrimiz global pazarda güçlü bir rol üstlenmek için yola çıkmıştır. Oysa bugünkü koşullar bu yolculuğun en büyük engelini oluşturmaktadır. İlaç endüstrisinin gelecekte hangi konumda olacağını bugünkü düzenlemeler, uygulamalar ve kararlar belirleyecektir.

Türkiye ilaç endüstrisinin hedefi dünyanın önde gelen ilaç üreticilerinden ve ihracatçılarından birisi olmak

Geçtiğimiz yıl, Sendikamız 2023 yılı için Türkiye ilaç endüstrisinin hede-

fini, dünyanın önde gelen ilaç üreticilerinden ve ihracatçılarından birisi konumuna gelmek olarak belirlemiştir. Bu vizyonumuz doğrultusunda hazırladığımız "Türkiye İlaç Endüstrisinin Küreselleşmesi İçin Devlet İle Ortak Yol Haritası" başlıklı rapor ile stratejik bir yaklaşımla yakalayabileceğimiz küresel rol tarif edilmiştir.

Bugün, kaliteli insan gücü ve yüksek teknolojisi ile gelişmiş ülkelerle rekabet edebilecek potansiyele sahip olan endüstrimizin ürünleri, Avrupa Birliği başta olmak üzere 100'e yakın ülkeye ihraç edilmektedir. Bununla birlikte, Türkiye ilaç endüstrisi strateji eksikliğinin etkisiyle bugüne kadar iç pazar odaklı kalmış, ihracatı oldukça düşük seyretmiştir. Türkiye'de ilaç endüstrisinin ihracatı 550 milyon dolar seviyelerindeyken, ithalatı 4,5 milyar dolar düzeyini aşarak 2011 yılında dış ticaret açığı 4 milyar doları geçmiştir.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) tarafından hazırlanan raporda, ilaç endüstrisi için 2023 ihracat hedefi, 3,3 milyar dolar olarak belirlenmiştir. Bu rakam sektörün stratejik bir yaklaşıma sahip olmadığı durumda geçerlidir. Gerekli koşullar oluşturulduğu takdirde, 2023 yılında ilaç endüstrimizin ihracatının 16 milyar doları aşma potansiyeli bulunmaktadır. Eğer bu başarılabirirse, ilaçta dış ticaret açığı azalacak ve %12 seviyelerinde olan ilaç endüstrisi ihracatının ithalatı karşılama oranını %80 düzeylerine yükseltecektir.

Raporumuzun çıktıklarına göre, Türkiye ilaç endüstrisinin küreselleşmesi dört ana yapı taşının üzerinde yükselmelidir. İlki Ar-Ge ve gelişmiş insan kaynaklarıyla değer yaratmak, ikincisi rekabetçi maliyet yapısı ve verimlilik, üçüncüsü coğrafi odaklanma ve nihayet sonuncusu bugün de yaşadığımız sorunların kaynağı olan sürdürülebilir bir iç pazarın sağlanması.

Bugüne kadar endüstrimiz, kimya sektörünün bir alt dalı olarak değerlendirilmiş, stratejik ve sosyal önemi öne çıkmamıştır. Oysa ilaç endüstrisi stratejik sektörler arasına girmelidir. Raporumuz sonrasında bu yönde adımlar atılmaya da başlanmıştır. Bu doğrultudaki Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın, ilaç sektörü için başlattığı "Sanayi Strateji Belgesi" hazırlıkları, Sendikamızın da aktif katılımıyla devam ediyor. İlgili çalışmanın yılsonunda tamamlanması öngörülüyor.

Yeni teşvik sisteminde, ülkemizde üretim ve yatırım açığı bulunan biyoteknoloji, onkoloji ve kan ürünleri gibi özel alanlara atıfta bulunulması, büyük ölçekli yatırım teşviklerinden faydalanabilmesi için asgari yatırım tutarının düşürülmesi de bu alandaki başka bir sevindirici gelişmedir.

Son yıllarda, artımlı inovasyon çalışmalarına ağırlık veren eşdeğer ilaç firmaları, Ar-Ge merkezleri kurarak ya da mevcut Ar-Ge merkezlerini geliştirerek bu alandaki yatırımlarını artırmışlardır. Ancak ilaç endüstrimiz, ölçek sorunu nedeniyle Ar-Ge desteğinden yeterince faydalanamamaktadır. **İlaçta Ar-Ge kapasitesinin artırılması için endüstrinin teşviklerden daha fazla faydalanmasını sağlayacak yöntemler uygulamaya konulmalıdır.**

Örneğin ilgili mevzuatta Ar-Ge merkezi lisansı almak için gereken çalışan sayısı, endüstrinin yapısı göz önüne alınarak 50'den 10'a indirilmelidir. Know-how akışını sağlayabilmek için Ar-Ge merkezlerinde yabancıların çalışma prosedürlerinin kolaylaştırılması ve hızlandırılması gerekmektedir. Eczacılık fakültelerinde okutulan müfredatın ilaç üretimi ve Ar-Ge ihtiyaçları

doğrultusunda oluşturulması, üzerinde durulması gereken bir başka önemli husustur. Ayrıca, üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesini sağlayacak düzenlemelere gidilmesi de önerilmektedir.

İlaç endüstrimizin dünyanın önde gelen ihracatçılarından birisi konumuna gelebilmesini sağlamak amacıyla Sendikamızın koordinasyonunda, Sendika üyesi olan ve olmayan 25 ihracatçı firmanın katılımıyla Türkiye İlaç İhracatçıları Platformu oluşturulmuştur. Platform, güçlü ve gelişmiş ilaç endüstrimizin tanıtılması ve rekabet gücünün geliştirilmesi için yoğun çalışmalar yürütmektedir.

İlaç Endüstrimizin Önündeki Engeller

Endüstrimizin bugün sıkıntılı bir dönemden geçtiğini ve artık sürdürülebilirliğinin tıkandığını açıkça görmekteyiz.

Ülkemizde sağlık hizmetlerinin yaygınlığını ve kalitesini artırarak

sağlık sistemimizi çok ilerilere taşıyan ve halkımızın %80'lere yaklaşan memnuniyet oranının gösterdiği gibi hak ettiği takdiri bulan sağlık reformlarını, endüstri olarak tüm gücümüzle destekledik, getirdiği maliyeti üstlendik.

Ancak, endüstri artık erişimin ve hizmet kalitesinin artmasının maliyetini daha fazla üstlenemeyecek bir konumdadır, dar bir elbiseye sıkışıp kalmıştır. 2009 yılından bu yana global **bütçe uygulaması altında sürekli fiyatlar düşürülmekte, iskontolar ise artırılmaktadır. Belirlenen ilaç bütçesi verilen hizmetle örtüşmemekte aradaki fark endüstriye yüklenmektedir.** Sabitlenmiş kur ile cari kur arasındaki farktan doğan ve endüstrinin omzuna yüklenen haksızlık hala giderilmemiştir.

Reçeteli ilaç pazarı; son yıllarda izlenen kamu ilaç politikaları sonucunda, kutu bazında genişlerken değer bazında daralmaktadır. Kişi başı ilaç harcamaları ise dolar bazında düşmeye devam etmektedir.

İlaç sektörünün tüm paydaşları bu zorluklarla, sıkıntılarla karşı karşıyadır. İlaç endüstrisi birçok yatırım kararını ertelleyip işten çıkarmalar yapmak zorunda kalırken, bazı ilaçlara erişimde de sorunlar yaşanmaya başlanmıştır.

Mevcut ilaç politikası, fiyat düşüşleri ile finansal sürdürülebilirliğin sağlanması ve ilaca erişimin kolaylaşması üzerine odaklanmaktadır. Oysa ilaç politikasının çok yönlü olması ve sadece kamu harcamalarını değil, halk sağlığını ve endüstrinin sürdürülebilirliğini de gözeterek şekilde kurgulanması gerekmektedir. Bu çerçevede; ilaç bütçesinin, en az Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın %1,35'i seviyesinde sabitlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Endüstrimizin içinde bulunduğu tüm bu olumsuz koşullara rağmen, mevcut sorunlarımızın çözümü kavuşacağı umuduyla, dünyanın önde gelen ilaç üreticisi ve ihracatçısı ülkelerinden birisi olma hedefimiz doğrultusundaki çalışmalarımıza hızlı ve sağlam adımlarla devam ediyoruz.

